

تحلیل موضوعات نوظهور امنیتی مهاجرت در شهر مشهد

اعظم بابکی راد^۱

حسن قرونه^۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۰۱/۱۹

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۰۳/۱۲

چکیده

در این پژوهش تلاش شده است با رویکرد جدیدی تحت عنوان رویکرد آینده پژوهانه، موضوعات نوظهور امنیتی مهاجرت در شهر مشهد شناسایی و اولویت‌بندی شود. این تحلیل می‌تواند در سیاست‌گذاری‌های آتی مهاجرت شهر مشهد، نقش اساسی و تعیین‌کننده‌ای داشته باشد تا به جای سیاست‌گذاری و اقدامات منفعلانه، با معطوف شدن به آینده و شناسایی موضوعات نوظهور، آمادگی، ظرفیت و قابلیت‌های کلیدی در مرتبه نخست در نیروی‌های امنیتی و انتظامی و در مرحله بعد با همکاری سایر نهادها و سازمان‌های مؤثر در تأمین امنیت، ایجاد گردد. روش منتخب این پژوهش حاصل ترکیب و توسعه روش ملیتور (۲۰۰۱) و شوارتز (۱۹۹۶) در تحلیل موضوعات نوظهور است و به لحاظ روش پژوهش، روش ترکیبی (متوالی-اکتشافی) است. یافته‌های پژوهش نشان‌دهنده شانزده موضوع نوظهور در حوزه اجتماعی، یازده موضوع در حوزه اقتصادی، نه موضوع در حوزه فرهنگی، شانزده موضوع در حوزه سیاسی، شش موضوع در حوزه محیط‌زیست و ده موضوع در حوزه فناوری است که به صورت تهدیدها و فرصت‌ها طبقه‌بندی و اولویت‌بندی شده‌اند برای مثال در حوزه اجتماعی اولویت اول، در بخش فرصت‌ها مربوط به «پوشش بحران جمعیتی ایران از طریق مهاجران»؛ هم‌چنین اولویت اول تهدیدها مربوط به «قانون‌گریزی مهاجران به علت تصویب قوانین ناکارآمد» است.

واژگان کلیدی: موضوعات نوظهور، امنیت، مهاجرت

۲. استادیار گروه مدیریت دولتی، واحد مشهد، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، (babaki.rad@gmail.com)
۱. دانشجوی دکتری آینده‌پژوهی، دانشگاه مالک اشتر، نویسنده مسئول (hassan.ghoronh@gmail.com)

مقدمه

مهاجرت که خود نتیجه نابرابری‌های مکانی و بی‌عدالتی‌های منطقه‌ای است، به دلیل ویژگی‌های خاص مهاجران و علل مهاجرتشان، پیامدهای منفی متعددی برای شهرها و روستاها به دنبال دارد که از آن جمله ظهور و گسترش پدیده حاشیه‌نشینی در شهرهای بزرگ است و حاشیه‌نشینان به علت فقر شدید همه‌جانبه (اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و...) و بیکاری و اعتراض نسبت به وضع موجود و ابراز وجود در شهرها اقدام به فعالیت‌هایی می‌نمایند که موجب سلب آسایش شهروندان و امنیت شهرها می‌گردد. این موضوع در شهر مشهد، شدت بیشتری داشته و مشکلات زیادی را هم ایجاد نموده است. سرقت‌های متعدد، آدم‌ربایی و آدم‌کشی، قاچاق مواد مخدر، شرارت، تجمعات خیابانی و... از جمله این معضلات هستند. آنچه مسلم است بدون توجه به علل و روندهای آینده مهاجرت روستاییان و سکنة شهرهای کوچک به شهرهای بزرگی؛ مانند مشهد، مبارزه با معلول و تلاش برای ساماندهی حاشیه‌نشینی نتایج ملموس و چندانی نخواهد داشت؛ زیرا در بیشتر موارد اشتغال به زمان حال و تلاش برای رفع مشکلات موجود، مانع از آن می‌شود که مدیران و تصمیم‌گیرندگان مهاجرت، به آینده بیندیشند؛ حال آنکه مشکلات کنونی مهاجرت ناشی از نشناختن آینده‌ای بوده است که اینک «زمان حال» نامیده می‌شود (خزائی، ۱۳۸۴: ۱)؛ اما چگونه می‌توان موضوعات نوظهور امنیتی مهاجرت در شهر مشهد را شناسایی نمود؟

در این رابطه هیچ نظریه واحدی که شیوه توسعه موضوع‌های امنیتی نوظهور مهاجرت را توصیف کند، وجود ندارد تا بیشتر افرادی که با تشخیص و توسعه موضوع سروکار دارند، آن را بپذیرند و به‌طور کلی باید قبول نمود که موضوعات امنیتی مهاجرت یک‌شبه ایجاد نمی‌شوند و تقریباً همگی آن‌ها کم‌وبیش فرایندی استاندارد را دنبال می‌نمایند که وقت‌گیر است.

«مولیتور»^۱ معتقد بود توسعه موضوع و تکامل فرایند، یک‌روند شش مرحله‌ای را دنبال می‌کند که با ظهور، آغاز و به قانون‌گذاری ختم می‌شود. به‌طور معمول، ۶ تا ۱۰ سال طول می‌کشد تا یک موضوع دوره خود را سپری نماید و چنانچه موضوع در طول فرایند «ظهور تا قانون‌گذاری» طی طریق کند، سبب افزایش جلب‌توجه به خود می‌گردد و هنگام تصویب قانون به نقطه اوج خود می‌رسد.

تحلیل موضوعات نوظهور روشی است که در سیاست‌گذاری عمومی وارد شده است، سیاست‌گذاران شهری را توانمند می‌سازد تا حد ممکن درباره محیط مهاجرت اطلاعات کسب

1. Molitor

کنند و موضوعات نوظهور امنیتی مهاجران شهری را در قالب مجموعه‌ای از موضوع‌های در حال پیدایش تحلیل نماید. این که تصمیم‌گیری‌های کلان مهاجرت در شهر مشهد نیز؛ مانند بسیاری از تصمیمات شهری دیگر تحت تأثیر عوامل مختلف و پیچیدگی‌های القاء شده از طرف مؤلفه‌های موجود در محیط بیرونی و درونی آن است، واقعیتی مبرهن است. از این رو، این پژوهش در نظر دارد به موضوعات نوظهور امنیتی مهاجرت در بخش‌های مختلف محیطی با استفاده از دانش خبرگان بپردازد. تا اهمیت، تغییرپذیری و پیچیدگی آن‌ها از دیدگاه خبرگان بازشناسی شود و نبود قطعیت درک شده موضوعات از هریک از بخش‌های محیطی شناسایی و اولویت‌بندی گردد. پس هدف این پژوهش شناسایی و اولویت‌بندی موضوعات نوظهور امنیتی مهاجرت شهر مشهد است و سؤالات اصلی و فرعی به شرح زیر است؛

سؤال اصلی: موضوعات نوظهور امنیتی مهاجرت شهر مشهد کدامند؟

سؤالات فرعی:

- موضوعات اقتصادی نوظهور امنیتی مهاجرت شهر مشهد کدامند؟
- موضوعات فرهنگی نوظهور امنیتی مهاجرت شهر مشهد کدامند؟
- موضوعات اجتماعی نوظهور امنیتی مهاجرت شهر مشهد کدامند؟
- موضوعات فناوریانه نوظهور امنیتی مهاجرت شهر مشهد کدامند؟
- موضوعات سیاسی نوظهور امنیتی مهاجرت شهر مشهد کدامند؟
- موضوعات زیست‌محیطی نوظهور امنیتی مهاجرت شهر مشهد کدامند؟
- اولویت‌بندی موضوعات نوظهور امنیتی شناخته‌شده چگونه است؟

فرضیه: موضوعات نوظهور امنیتی مهاجرت شهر مشهد دارای ابعاد اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، فناوریانه سیاسی و زیست‌محیطی است

نتایج حاصل از تحلیل موضوعات نوظهور امنیتی مهاجرت، سیاست‌گذاران مهاجرت را برای رویارویی با چالش‌های محیط متغیر، بی‌ثبات و پیچیده مهاجرت در مشهد آماده می‌کند.

تجزیه و تحلیل

تجزیه و تحلیل موضوعات نوظهور^۱ که به اختصار (EIA) نامیده می‌شود، اصطلاحی است که در آینده پژوهی، مدیریت راهبردی و سیاست‌گذاری عمومی به کار می‌رود که فرایند شناسایی و مطالعه موضوعات را توضیح می‌دهد. موضوعاتی که در گذشته بااهمیت^۲ یا نافذ^۳ نبوده‌اند؛ اما

1. Emerging Issues Analysis(EIA)

2. Important

3. Influential

ممکن است در آینده تأثیرگذار باشند و نباید با تکیه بر گذشته (تاریخ) به پیش‌بینی تأثیر آنها بر آینده پرداخت و این موضوع است که بین تحلیل موضوعات نوظهور و تحلیل روند^۱ تمایز ایجاد می‌نماید؛ زیرا تجزیه و تحلیل روند برای موضوعاتی به کار می‌رود که داده‌های تاریخی برای شناسایی یک روند وجود دارد و سپس به وسیله آنها آینده برون‌یابی^۲ می‌شود (ویکی‌پدیا، ۲۰۱۴) که مایلز و کینان (۲۰۰۰) بر تفاوت هدف این روش‌ها تأکید دارند. درباره جایگاه و ارتباط تحلیل موضوعات نوظهور در دیده‌بانی^۳ نیز تحلیل موضوعات نوظهور به عنوان نوعی از پویش^۴ محیطی مشروط و هدف‌دار مطرح است که بر گسترش افقی فضای آینده تأکید دارد؛ اما چپسی (۱۹۷۶) پویش محیطی را تکامل مرحله «شناسایی موضوع» در فرایند مدیریت موضوعات^۵ می‌داند؛ در صورتی که تحلیل موضوعات نوظهور شبیه به پویش محیطی است؛ اما نوعی از پویش محیطی که مشروط و هدف‌دار است و بر روندها در مرحله اول چرخه حیاتشان تمرکز دارند؛ از این رو موضوعات نوظهور در حوزه سیاست‌گذاری عمومی/ آینده‌پژوهی و «نشانه‌های ضعیف»^۶ در حوزه آینده‌پژوهی نامیده می‌شود که عنایت‌الله (۲۰۰۴) در شکل زیر آن را به خوبی نشان داده است:

شکل (۱): تحلیل موضوعات نوظهور (عنایت‌الله، ۲۰۰۴: ۴۷)

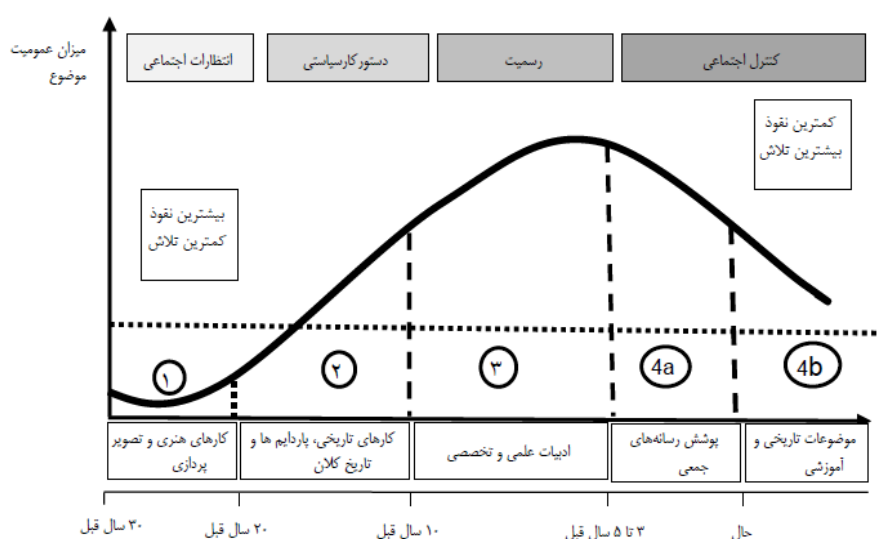
اما تحلیل موضوعات نوظهور تفاوت‌های با پویش دارد. تحلیل موضوعات نوظهور درباره موضوعات عمومی است که مشارکت عمومی در آن دارای اهمیت است و در حوزه پیوند مطالعات آینده و اداره عمومی (خط‌مشی‌گذاری عمومی) قرار دارد. آینده‌پژوه، گراهام ملیتور،

1. Trend analysis
2. Extrapolated
3. Observer
4. Scanning
5. Issues management
6. Weak signals

تلاش‌های زیادی در این خصوص داشته است. آنچه در موضوعات نوظهور کلیدی است، یافتن پیشرو^۱ است که شامل افراد، مکان‌ها، سازمان‌ها و نویسندگان است که جلوتر از بقیه قرار دارند. یکی از اصلی‌ترین یافته‌های ملیتور این است که ایده‌های جدید از حاشیه^۲ جامعه آغاز و ظهور می‌یابند و به آهستگی به جریان غالب تبدیل می‌شوند. (واژه‌نامه مطالعات آینده، ۲۰۱۴) نکته دیگر اینکه لانگ (۲۰۰۱) بیان می‌دارد، با وجود این تحلیل، موضوعات نوظهور شبیه مرحله شناسایی موضوع در مدیریت موضوعات نیست و تحلیل موضوعات نوظهور مرحله و شکلی تکامل‌یافته‌تر از آن است و هدفش پایش^۳ و کشف موضوعات نوظهور احتمالی، در مرحله اولیه^۴ باروری موضوعات، در صورت امکان است. در انجام پویش، موضوعات نوظهور همچنین باید قضاوت شود که موضوعات به‌طور بالقوه یک حوزه جدید و قابل‌بحث را توسعه می‌دهند و در غیر این صورت به‌عنوان موضوع نوظهور شناخته نمی‌شوند؛ بنابراین یکی از آزمون‌ها در شناسایی موضوعات نوظهور این است که یک موضوع به‌طور بالقوه چه میزان احتمال توسعه دارد و آزمون بعدی این است که این موضوع چه میزان برخلاف چارچوب‌های مرسوم^۵ است و چارچوب مرسوم به آن احتمال کمی می‌دهد؛ اما موضوع، رخداد، اتفاق یا عاملی در محیط حال و آینده است که سازمان هیچ واپایش مستقیمی بر آن ندارد؛ اما بر آینده سازمان اثر می‌گذارد. معیارهایی از قبیل اندازه، اهمیت و معنا، موضوع‌ها را توضیح می‌دهند. اندازه میزان علاقه و توجهی که به‌صورت پوشش وسایل ارتباط جمعی و یا تعداد افرادی که درباره موضوع بحث می‌کنند، به موضوع معطوف می‌شود، اهمیت اثر موضوع بر افراد، پول، منابع، محصولات و غیره در یک سازمان و معنای ماهیت، دلالت، اهمیت و یا ضرورت موضوع برای جامعه انسانی است. آیا موضوع نمایانگر یک محدودیت^۶، تهدید یا فرصت است؟ محدودیت‌ها، موانع و یا قواعدی که توان واحد اجتماعی را برای دستیابی به هدف تعیین می‌کند. تهدید^۷ نشان‌دهنده مشکلی جدی است که حیات را به مخاطره می‌اندازد و فرصت^۸ پیشنهادکننده راهی باز، مفید و پرمزیت که توان را برای دستیابی اهداف تقویت می‌کند. در تحلیل موضوعات نوظهور که مفهوم توسعه موضوع از طریق منحنی اس‌مانند ترسیم می‌شود

-
- 1.Precursor
 - 2.Fringes
 - 3.Monitor
 - 4.Gestation
 - 5.Constituency Forming
 - 6.Constraint
 - 7.Threat
 - 8.Opportunity

(شکل ۲ را ببیند) این منحنی به صورت یک نمودار^۱ که در آن بعد زمانی^۲ محور افقی و تعداد رخدادها^۳ محور عمودی را شکل می‌دهند. منحنی اس؛ مانند از نقطه مماس سمت چپ آغاز می‌شود با موضوعاتی که به ندرت قابل تشخیص^۴ هستند و از طریق ظهور^۵ و توسعه^۶ موضوع ادامه می‌یابد تا به ارائه راه حل و تصویب حول موضوع منجر می‌شود و سپس علاقه و توجه به موضوع کاهش می‌یابد. (لانگ، ۲۰۰۱: ۱۱)

شکل (۲): ظهور موضوعات (ویلدمن، ۱۳۹۶: ۲۰۰۱؛ بی شاپ، ۲۰۰۹: ۹ و مک کالی، ۲۰۱۴: ۵)

موضوعات نوظهور در ابتدای این نمودار، در آینده این ظرفیت را دارند تا به جریان‌ها و روندهای کلان و تأثیرگذار تبدیل گردند. به عنوان نمونه در چند دهه پیش چه کسی پیش‌بینی می‌کرد که مسئله ویروس ایدز به یک معضل اساسی در نظام سلامت جهانی تبدیل گردد؟ موضوعات نوظهور، نشان‌گرهای ضعیف و بذره‌ای تغییر در بدو شکل‌گیری خود کم اثر و قابل مهار یا مدیریت هستند؛ اما چه کسی می‌داند تغییر یک بذر و تبدیل آن به یک درخت تنومند چه پیامدهایی را می‌تواند به همراه داشته باشد؟ ما با رصد بذره‌ای تغییر و مسائل

1. Graph
2. Time dimension
3. Events
4. Discernible
5. Emergence
6. Development

نوظهور و تحلیل نقش آن در روندهای تحول آینده، از هم‌اکنون می‌توانیم نسبت به استفاده مناسب از آن‌ها و یا مهارشان برنامه‌ریزی لازم را انجام دهیم.

مهاجرت و امنیت شهری

پویایی رابطه انسان‌ها با مکان و به تبع آن، امنیت، در قلب تپنده پدیده مهاجرت قرار دارد. به دلیل گستردگی مهاجرت در دنیای امروز، همه جوامع بشری به گونه‌ای با چالش مهاجرت و امنیت مواجه هستند. در بیشتر نوشته‌ها مهاجرت را تنها در حوزه‌های اجتماعی و اقتصادی محصور می‌کنند؛ اما با تغییر و تحول در مفهوم امنیت، این پدیده اثرات امنیتی نیز داشته و خواهد داشت. دست‌اندرکاران مسائل اجتماعی، اقتصادی و سیاسی، بهتر بود پیش از این به مهاجرت می‌پرداختند؛ اما امروز این مسئله توجه کارگزاران امنیتی کشور را نیز می‌طلبد (خلیلی، ۱۳۸۱: ۴۲۱)؛ زیرا به واسطه ورود افراد تازه‌وارد و عموماً ناآشنا نسبت به هنجارها و باورهای جامعه، مسائل فرهنگی و اجتماعی خاصی به وجود می‌آید و چالش‌هایی را با نظام ارزشی حاکم باعث می‌شود. رشد سریع جمعیت در دهه‌های قبل در کشور، افزایش مهاجرت به شهرها، کاهش نظارت و واپایش اجتماعی، کاهش ضریب امنیتی و انتظامی را به وجود آورده است (معین‌آبادی، ۱۳۸۸: ۲۹). البته اگر مهاجرت را تنها با برداشت منفی بنگریم و آن را عاملی زیان‌بخش برای کشورهای کم‌درآمد بدانیم، به خطا رفته‌ایم. در رویکرد مثبت به مهاجرت، مهاجرت مهم‌ترین عامل خارجی تغییر تعداد و ساخت جمعیت است. برخی از کشورها قسمت اعظمی از فرهنگ و تمدن امروزی خود را مدیون مهاجران هستند. در مطالعات جمعیت‌شناسی، نه تنها حجم و چگونگی مهاجرت‌ها از کشوری به کشور دیگر از اهمیت خاصی برخوردار است؛ بلکه حرکات و جابه‌جایی جمعیت در داخل یک کشور نیز می‌تواند دست‌کم، در برخی از دوره‌های زمانی باعث عمران و آبادی باشد (زنجانی، ۱۳۷۱: ۱۷۷).

در مفهوم امنیت بر مرجعیت سطوح مختلف فرد، گروه و جامعه تأکید می‌شود و عنصر اساسی مورد نظر در این مفهوم به تعریف آن کمک شایانی می‌کند؛ زیرا در مجموع، توافق عمومی بر سر تعریف امنیت وجود ندارد؛ زیرا امنیت، تحت تأثیر مؤلفه‌های متعدد در درجه‌های متفاوت قرار دارد: مؤلفه نظامی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و محیطی؛ بنابراین، مهم‌ترین روش برای مطالعه امنیت، جهت‌گیری پژوهش به سوی موارد تجربی است؛ جایی که نقش مؤلفه‌های خاصی می‌تواند مورد تعریف قرار گیرد. این روش را می‌توان امنیت در متن^۱ نامید. به کار بستن امنیت در متن‌های متفاوت، احتمالاً به تفاوت کامل موضوعات پژوهش می‌انجامد.

جین جیکوبز (۱۹۶۱)، نظریه پرداز بزرگ شهری، در تبیین امنیت شهری به تعامل فضای فیزیکی و فرایندهای اجتماعی که محیط را می سازند، توجه نموده و بر فعال بودن فضا به عنوان عاملی در ایجاد یک محیط امن و موفق تأکید کرده است؛ اما این فضا در محیط شهری دارای ابعاد مختلفی؛ از جمله اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، محیطی و سیاسی است. (قرایی و همکاران، ۱۳۸۹: ۱۸) که با رشد فناوری های ارتباطی فضای مجازی یا امنیتی سایبری نیز به عنوان بعدی از ابعاد امنیت شهری مطرح شده است. از سوی دیگر، در بستر اجتماعی کارویژه جامعه رفع نیازهای انسانی از مجرای برقراری روابط اجتماعی (امکان گروهی) است؛ بنابراین امنیت عبارت خواهد بود از امکان و موقعیت مطلوب برای برقراری روابط بین انسان و جامعه برای تأمین نیازهای افراد و تأمین منافع آنها که امنیت در این برداشت به گفتمان مثبت خود نزدیک می شود و صرفاً به معنای نبود تهدید نیست؛ بلکه مبین موقعیتی است که منافع فرد، دولت و جامعه به شکل اجتماعی تأمین می شود.

امنیت شهری به رهایی از تهدید و بهره گیری از فرصت ها در ابعاد و سطوح گوناگون اجتماعی و فرهنگی، اقتصادی و... وابسته است که انسان در نهایت ایمنی نسبت به جان، مال، ناموس، حیثیت، هویت، ارتباطات، تفکرات، ارزش ها و ... خود، چه در زمان حال و چه در آینده اطمینان داشته و شبانه روز را با تحمل کم ترین میزان خطر ممکن سپری سازد. بنابراین مهاجرت تیغ دولبه ای است که استفاده بهینه و مطلوب از آن، به ویژه در زمینه امنیت، مهارت های خاصی را می طلبد و هرگونه غفلت و از دست دادن ابتکار عمل، تأثیر نامطلوب بر جای می گذارد. این مهارت ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و... را دربرمی گیرد که به کمک آن امنیت جامعه، مدنظر قرار می گیرد.

روش پژوهش

در این پژوهش با ترکیب و توسعه روش های شوارتز (۱۹۹۶) و ملیتور (۲۰۰۱) در تحلیل موضوعات نوظهور، روش منتخب پژوهش حاصل شده است و به لحاظ روش پژوهش نیز مرسوم این پژوهش از نوع ترکیبی (متوالی-اکتشافی) است. راهبرد کیفی شامل روش تحلیل محتوای قراردادی و پیمایش خبرگان بوده است و برای رتبه بندی موضوعات نوظهور از راهبرد کمی استفاده شده است.

جدول (۱): خلاصه روش‌های پژوهش در مراحل مختلف پژوهش

ابعاد روش	مراحل	روش گردآوری داده‌ها	نوع داده	روش تحلیل	روش نمونه‌گیری
شناسایی موضوعات	دامنه‌یابی موضوعات و شناسایی موضوعات بالقوه	مصاحبه نیمه‌ساختاریافته	کیفی	تحلیل آماری توصیفی	هدفمند و قضاوتی
اعتباریابی موضوعات	ممیزی موضوعات توسط حاشیه‌ها	پرسش‌نامه	کیفی	تحلیل آماری توصیفی	هدفمند قضاوتی
	تعیین موضوعات دارای احتمال توسعه	پرسش‌نامه	کیفی	تحلیل آماری توصیفی	هدفمند قضاوتی
	تعیین میزان مغایرت با چارچوب مرسوم	پرسش‌نامه	کیفی	تحلیل آماری توصیفی	هدفمند قضاوتی
	استفاده از نگاه‌های چندگانه	گروه کانونی	کیفی	تحلیل آماری توصیفی	هدفمند قضاوتی
اولویت‌بندی موضوعات	گفت‌وگو، بازنگری و اولویت‌بندی موضوعات	پرسش‌نامه	کمی	تحلیل آماری توصیفی	هدفمند قضاوتی

تحلیل محتوا؛ از جمله فنون پرکاربرد پژوهش در علوم اجتماعی است. بر اساس نظریه شی‌یه و شانون^۱، می‌توان رهیافت‌های موجود را به سه دسته تقسیم کرد که عبارتند از:

۱) تحلیل محتوای قراردادی^۲ (۲) تحلیل محتوای جهت‌دار^۳ (۳) تحلیل محتوای تلخیصی^۴. تحلیل محتوای قراردادی معمولاً در طرحی مطالعاتی به کار می‌رود که هدف آن شرح یک پدیده است. این نوع طرح، بیشتر هنگامی مناسب است که نظریه‌های موجود یا ادبیات پژوهش درباره پدیده مورد مطالعه محدود باشد. در این حالت، پژوهشگران از به کار بردن مقوله‌های پیش‌پنداشته می‌پرهیزند و در عوض، ترتیبی می‌دهند که مقوله‌ها از داده‌ها ناشی شوند (شی‌یه و شانون، ۲۰۰۵: ۷۷). در این حالت، پژوهشگران خود را بر امواج داده‌ها شناور می‌کنند تا شناختی بدیع برایشان حاصل شود. اطلاعات جمع‌آوری‌شده از طریق

1. Shieh & Shannon
2. Conventional Approach
3. Directed Approach
4. Summative Approach

مصاحبه و از طریق تداعی معنا تحلیل و تفسیر می‌شوند و نظریه‌های ازپیش‌موجود در آن جایگاهی ندارند. رمزگذاری و مقوله‌بندی مطالب در تحلیل محتوای قراردادی بدون در نظر داشتن هیچ پیشینه نظری، هم‌زمان با مطالعه متن یا مصاحبه آغاز می‌شود. مرحله به مرحله به تعیین واحد معنا و فشرده‌ساختن آن تا تعیین رمز پرداخته می‌شود و در صورت داشتن زمینه‌ای مشترک، رمزها ادغام می‌شوند تا مقوله‌ها تعیین شوند و سپس، مفهوم کلی موضوع (تم) که حاصل جمع‌بندی این مقوله‌هاست، حاصل می‌آید (کریپندورف، ۱۳۷۸: ۲۲). روش پیمایش نیز به سه دسته تقسیم می‌شوند. پیمایش توصیفی، تحلیلی و پیمایش خبرگان که نوع آخر هدف آن تلخیص و بازنمایی نظرات خبرگان است و دنبال تعمیم نتایج نیست. در این پژوهش از ماتریس روش‌های گردآوری داده‌های کیفی و کمی استفاده شده است؛ بدین معنا که هر دو دسته فنون گردآوری داده‌های کمی و کیفی به‌طور هم‌زمان یا متوالی به کار می‌روند؛ یعنی برای گردآوری داده‌ها از ترکیب درون‌روشی استفاده شده است. بخش راهبرد کیفی از ابزارهای مصاحبه نیمه‌ساختاریافته و پرسش‌نامه استفاده شده است و در گردآوری داده‌های کمی در قالب پرسش‌نامه، هدف، نشان‌دادن اجماع نسبی در طی مراحل مختلف تحلیل موضوعات نوظهور است. گردآوری داده‌های کیفی در مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته تا آنجا ادامه می‌یابد که پژوهش به اشباع نظری^۱ برسد؛ یعنی زمانی که داده‌های جدید جمع‌آوری شده با داده‌هایی که قبلاً جمع‌آوری شده است، تفاوت آن‌چنانی نداشته باشد. مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته نیز با خبرگان حوزه‌های مطالعاتی و اجرایی صورت پذیرفته است که به ترتیب در پیوست که در جدول (۲) آورده شده است. نمونه‌گیری نیز در روش‌های کیفی بر اساس نظریه‌های آمار و احتمال نبوده و بر مبنای مدارک نظری، هدفمند، متوالی و... است (حریری، ۱۳۸۰: ۱۱۰). نمونه‌ها معمولاً کوچک بوده و تأمین‌کننده اطلاعات وسیعی در زمینه مورد نظر هستند که در این پژوهش از نمونه‌گیری هدفمند استفاده شده است که با توجه به جدول (۲) میانگین سابقه کار مصاحبه‌شوندگان هفت سال و چهار ماه است که ۸٪ دارای تحصیلات دکتری، ۸٪ دانشجوی دکتری، ۸٪ کارشناسی ارشد، ۶۸٪ کارشناسی و ۸٪ دیپلم هستند و ۹۲٪ در حوزه‌های اجرایی و ۸٪ در حوزه مطالعات مهاجرت هستند.

جدول (۲) سیمای مشارکت کنندگان در مراحل پژوهش

مصاحبه‌شوندگان	سازمان	حوزه	تحصیلات	سابقه کار
نفر اول	جهاد دانشگاهی	مطالعاتی	دانشجوی دکتری	۶ سال
نفر دوم	سپاه پاسداران	اجرایی	دکتری	۲۰ سال
نفر سوم	بسیج	اجرایی	کارشناسی ارشد	۵ سال
نفر چهارم	بسیج	اجرایی	کارشناسی	۵ سال
نفر پنجم	دانشگاه فردوسی	مطالعاتی	دکتری	۴ سال
نفر ششم	موسسه فرهنگی تجلی رضوان	اجرایی	کارشناسی ارشد	۳ سال
نفر هفتم	انجمن حمایت از زنان و کودکان پناهنده (حامی)	اجرایی	کارشناسی	۱۰ سال
نفر هشتم	انجمن حمایت از زنان و کودکان پناهنده (حامی)	اجرایی	کارشناسی	۶ سال
نفر نهم	دانشگاه فردوسی	اجرایی	دانشجوی دکتری	۱۵ سال
نفر دهم	شورای فرهنگی افغانستانی‌های مقیم ایران	اجرایی	کارشناسی	۱۰ سال
نفر یازدهم	دارالقرآن عفاف	اجرایی	کارشناسی	۴ سال
نفر دوازدهم	جامعه المصطفی العالمیه	اجرایی	کارشناسی	۳ سال
نفر سیزدهم	مجله اطلاعات صنعتی افغانستان	اجرایی	کارشناسی	۸ سال
نفر چهاردهم	مجله اطلاعات صنعتی افغانستان	اجرایی	کارشناسی	۸ سال
نفر پانزدهم	مجمع هیئت مذهبی مهاجران	اجرایی	کارشناسی	۱۰ سال
نفر شانزدهم	موسسه فرهنگی ثامن	اجرایی	دیپلم	۱۰ سال
نفر هفدهم	اتحادیه دانشجویان افغانستان	اجرایی	کارشناسی	۴ سال
نفر هجدهم	اتحادیه دانشجویان افغانستان	اجرایی	کارشناسی	۳ سال
نفر نوزدهم	اتحادیه دانشجویان افغانستان	اجرایی	کارشناسی	۳ سال
نفر بیستم	موسسه صاحب زمان	اجرایی	کارشناسی	۸ سال

نفر بیست و یکم	موسسه فرهنگی اهل بیت	اجرایی	دیپلم	۱۵ سال
نفر بیست و دوم	انجمن حقوق بشر افغانستان	اجرایی	کارشناسی	۵ سال
نفر بیست و سوم	انجمن حقوق بشر افغانستان	اجرایی	کارشناسی	۷ سال
نفر بیست و چهارم	انجمن دانش آموزی مهاجران	اجرایی	کارشناسی	۶ سال

پس از انجام مصاحبه با روش تجزیه و تحلیل محتوای قراردادی مواد تجربی حاصل، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت که مراحل آن بدین شرح است:

الف) مطالعه سطر به سطر داده‌ها و استخراج واژه‌ها و عبارات اصلی^۱؛

ب) نوشتن کدهای کوتاه و مختصر^۲؛

ج) طبقه‌بندی کردن کدها^۳؛

د) ایجاد طبقات فرعی^۴؛

ه) برقراری رابطه بین طبقات^۵؛

و) کشف متغیر مرکزی^۶.

برای محاسبه پایایی مصاحبه‌های انجام‌شده، از روش توافق درون موضوعی استفاده شده است. برای محاسبه پایایی با روش توافق درون موضوعی از یک همکار درخواست شد تا در این بخش مشارکت کند. پس از آموزش‌های لازم درباره فن‌های کدگذاری، تعداد سه مصاحبه به‌طور هم‌زمان به‌وسیله محقق و همکار کدگذار، مجدداً کدگذاری شدند. تجزیه و تحلیل داده‌ها در پیمایش خبرگان از طریق شاخص‌های مرکزی (میانگین، میانه و نما) و شاخص پراکندگی (انحراف معیار و محدوده میان چارکی) است که برای نشان دادن اجماع به کار می‌رود. اجماع به معنی یافتن پاسخ درست نیست؛ بلکه صرفاً توافق شرکت‌کنندگان در یک سطح خاص از موضوع است (پاول، ۲۰۰۳ و کندی، ۲۰۰۴). همچنین سطح استاندارد برای اجماع وجود ندارد و بعضی مطالعات در نشان دادن اجماع ضعیف هستند. در نتایج مطالعات، محدوده متفاوتی از سطح اجماع گزارش شده است (فرای و بور، ۲۰۰۱؛ صلصالی و حاجی باقری، ۲۰۰۳؛ لاندیت، ۲۰۰۶). در این پژوهش گویه‌هایی با انحراف معیار کمتر از ۱ ($SD < 1$) به‌عنوان گویه‌های اجماع در نظر گرفته شده است. به لحاظ میزان مشارکت صاحب‌نظران در مراحل

1. Invivo codes

2. Shorter codes phrases

3. Categorization

4. Making subcategories

5. Linkage among categories

6. Core variable

مختلف پژوهش، همان گونه که در جدول (۳) نشان داده شده است، مشارکت صاحب نظران بعد از هر مرحله کاهش یافته است؛ اما به میزان کمتر از ۵۰٪ مشارکت کنندگان اولیه (۲۴ نفر) نرسیده است.

جدول (۳): توزیع فراوانی شرکت کنندگان برحسب میزان پاسخ دهندگان

مراحل پژوهش	تعداد مشارکت کنندگان	تعداد صاحب نظران	تعداد پاسخ دهندگان	درصد پاسخ دهندگان
گام اول	۲۴	---	---	۱۰۰٪
گام دوم	---	۲۴	۲۲	۹۱٪
گام سوم	---	۲۲	۱۸	۸۱٪
گام چهارم	---	۲۲	۲۰	۹۱٪
گام پنجم	۷	---	---	۱۰۰٪
گام ششم	---	۲۴	۲۱	۸۷٪

با توجه به جدول (۴) میانگین تعداد کدگذاری اولیه برای هر نفر ۱۸ و میانگین تعداد ارجاعها برای هر نفر ۲۰ بوده است.

جدول (۴): گزارش خلاصه از منابع مصاحبه

مصاحبه شوندگان	تعداد ارجاعها	تعداد کدگذاری اولیه	تعداد پاراگرافها	تعداد کلمات منبع
نفر اول	۳۵	۲۵	۱۳	۴۱۲
نفر دوم	۱۹	۱۹	۱۸	۵۹۱
نفر سوم	۲۷	۳۱	۱۴	۴۲۳
نفر چهارم	۲۳	۲۳	۱۱	۵۹۷
نفر پنجم	۱۸	۱۶	۲۴	۴۳۲
نفر ششم	۱۲	۸	۱۹	۴۵۱
نفر هفتم	۴۶	۴۱	۱۲	۵۱۶
نفر هشتم	۱۷	۱۷	۲۱	۴۱۷
نفر نهم	۲۰	۱۶	۱۶	۳۹۴
نفر دهم	۱۱	۱۱	۱۷	۵۰۶
نفر یازدهم	۷	۷	۲۰	۵۷۵
نفر دوازدهم	۲۱	۱۸	۱۷	۵۶۸
نفر سیزدهم	۳۰	۲۸	۱۴	۴۸۹
نفر چهاردهم	۲۹	۲۷	۱۲	۴۱۸

نفر پانزدهم	۲۳	۲۳	۱۸	۵۵۰
نفر شانزدهم	۱۳	۱۳	۱۹	۴۲۷
نفر هفدهم	۳۷	۳۲	۱۰	۵۴۵
نفر هجدهم	۳۹	۳۵	۱۲	۵۹۸
نفر نوزدهم	۵	۴	۱۹	۶۰۳
نفر بیستم	۹	۷	۱۱	۶۰۶
نفر بیست و یکم	۱۵	۱۳	۹	۳۸۲
نفر بیست و دوم	۱۲	۱۲	۱۳	۴۹۳
نفر بیست و سوم	۱۹	۱۷	۱۶	۴۸۷
نفر بیست و چهارم	۸	۷	۱۹	۵۶۵

گام‌ها و یافته‌های پژوهش

دامنه‌یابی موضوعات و شناسایی موضوعات بالقوه

چارچوب‌های مختلفی برای طبقه‌بندی موضوعات نوظهور امنیتی وجود دارد؛ از جمله این چارچوب‌ها پیست^۱ که حروف اول اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فناورانه آن را تشکیل داده و مبتنی بر این چهار حوزه است و دیگر چارچوب‌ها همچون اسلیپ^۲، پستل^۳، دی استیپ^۴، دی جیست^۵ و استیپ^۶ مطرح هستند (ورتینگتون و بریتون، ۷:۲۰۰۶ و کمپل و کرایگ، ۵۰۱:۲۰۰۵ رک مولایی و همکاران، ۱۳۹۴:۳) در این پژوهش از چارچوب اس ایسپیت^۷ برای طبقه‌های اصلی موضوعات نوظهور استفاده شده است که شامل حوزه‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، سیاسی، محیط‌زیستی و فناورانه است و به لحاظ سطح چارچوب تحلیل موضوعات نوظهور امنیتی مهاجرت کلان محیط^۸ است که گسترده‌ترین سطح تحلیل، محیطی است به‌طور مستقیم و غیرمستقیم روی پدیده مورد بررسی تأثیر می‌گذارند.

1. PEST
2. SLEPT
3. PESTEL
4. DESTEP
5. DEGEST
6. STEEP
7. SECPET
8. Macro Environment

شکل (۳): محیط کلان تحلیل موضوعات نوظهور امنیتی مهاجرت در شهر مشهد

در شناسایی موضوعات، مراحل تحلیل و تفسیری زیر طی شده است؛
 (الف): مرحله کدگذاری باز یا اولیه: در این مرحله متن مصاحبه‌ها به دقت و به صورت خط به خط خوانده شده و عبارات کلیدی آن مشخص گردید. جدول (۵) کدگذاری باز را برای این مرحله نشان می‌دهد. برای تحلیل داده‌ها مصاحبه و مستندات آن از نرم‌افزار «ان ویو ۱۰»^۱ استفاده گردید. از قابلیت‌های عالی و منحصر به فرد این نرم‌افزار کدگذاری داده‌های کیفی است کد ویژگی از داده‌ها یا مواد تجربی است که برای تحلیل جالب و بااهمیت به نظر می‌رسد.

جدول (۵): خلاصه ارتباط کدگذاری اولیه، منابع و واحد معنا

مصاحبه شونده	واحد معنا	کدگذاری اولیه
نفر اول	در آینده بچه‌ای ما چون در ایران متولد شده‌اند، اینجا درس می‌خوانند و از رسانه‌های اینجا استفاده می‌کنند، آشنایی آن‌ها نسبت به افغانستان خیلی کم می‌شود.	بی‌هویتی نسل چهارم مهاجران
نفر دوم	در ایران ما شاهد کاهش جمعیت هستیم؛ چیزی که خیلی گفته می‌شود و سیاست‌های دولت ایران هم زیاد جواب نداده است؛ اما مهاجران و مهاجرت می‌تواند کاهش جمعیت ایران را برطرف نماید.	پوشش بحران جمعیتی ایران از طریق مهاجران
نفر سوم	از سال ۹۰ که تحریم‌های ایران سخت‌تر شده است و در آینده نیز ادامه می‌یابد و برجام هم نشان داد که کاری صورت نمی‌گیرد، شرکت‌های افغانستانی می‌توانند ابزاری برای دور زدن تحریم‌ها باشند.	شرکت‌های افغانستانی پلی برای دور زدن تحریم‌ها

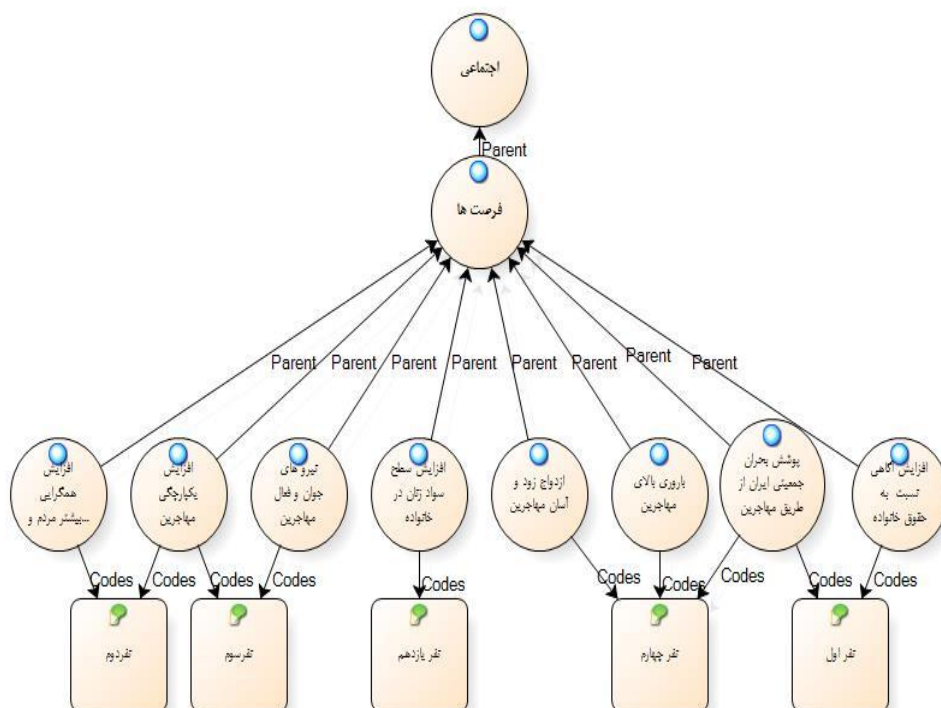
نفر چهارم	جامعه ایران خیلی به‌سوی شهرنشینی روی آورده است و روستاها به‌ویژه روستاهای مرزی خالی از سکنه شده‌اند یا فقط پیرمردها و پیرزن‌ها در روستا مانده‌اند. با سکونت مهاجران در یک برنامه بلندمدت می‌توانند هم آبادانی و هم امنیت مرزی را ارتقا دهند.	امنیت و آبادی روستاهای بی‌سکونت توسط مهاجران
نفر پنجم	رهبران سیاسی مهاجران که عمدتاً قدیمی و سنتی هستند، به خاطر اوضاع وخیم کشور افغانستان و به خاطر چند موضوع مثل جنبش روشنایی، کارایی و کارآمدی خود را در ذهن‌های جوانان ما از دست داده‌اند و در آینده شاهد رهبران جوان فعال با رویکردهای جدید مبارزات مدنی خواهیم بود.	ظهور رهبران نوگرای مدنی فعال
نفر ششم	با توجه به ممنوعیت ورود برخی فناوری‌ها به ایران، به‌ویژه فناوری‌های نظامی و امنیتی، مهاجران می‌توانند افراد خوبی برای جذب و انتقال این فناوری‌ها به ایران باشند؛ چون یک افغانستانی می‌تواند در کشورهای مثل آمریکا و کانادا در رشته‌های خاص تحصیل کند یا با شرکت‌های خاص که این فناوری‌های نظامی و امنیتی را دارد تعامل کند.	جذب و انتقال فناوری امنیتی و نظامی به ایران

(ب): نوشتن کدهای مختصر و کوتاه: در این مرحله جملات به‌صورت کدهایی از زبان فرد مصاحبه‌شونده و یا بر اساس مفاهیم موجود در داده‌ها بازنگری و ثبت گردید. مجموع این کدها به همراه تعداد ارجاع و منبع آن، حاصل از خروجی نرم‌افزار در جدول (۵) ارائه گردیده است.

(ج): مرحله طبقه‌بندی: در این مرحله داده‌ها طبقه‌بندی گردیده‌اند. به‌این‌ترتیب که کدها و دسته‌های اولیه‌ای که در کدگذاری باز استخراج شده بودند، مرتباً با یکدیگر مقایسه و کدها و دسته‌های هم‌پوشان در کنار یکدیگر قرار گرفتند. در مرحله طبقه‌بندی، سعی شد کدها با توجه به شرایط ظهور پدیده، زمینه‌ای که پدیده در آن روی می‌دهد و ارتباطات کشف‌شده میان دسته‌های اولیه، حول محور مشترک قرار داده شوند. با مقایسه و دسته‌بندی کدها ممکن است رویکردهای مختلفی به طبقات فرعی و اصلی ظهور یابد. در این پژوهش طبقات اصلی و طبقه فرعی (فرصت‌ها و تهدیدات) مدنظر قرار گرفت.

بعد از مشخص شدن طبقات اصلی و فرعی موضوعات بالقوه، ارتباط آن‌ها مدنظر قرار می‌گیرد که نرم‌افزار «ان‌ویو ۱۰» قابلیت ایجاد ارتباط را دارد و نمایش خروجی‌های پژوهش نیز به این موضوع کمک می‌کند که می‌تواند در قالب؛ نمودارها^۱، دیاگرام‌های تحلیل خوشه‌ای^۱، نقشه‌های

درختی^۲، نگاره‌ها^۳، برچسب ابری^۴ و ساختار درختی کلمات^۵ باشد و این امکان را برای به اشتراک گذاشتن نتایج، تحلیل‌ها، روابط و الگوهای موجود در داده‌ها را فراهم می‌آورد. به دلیل مختصرسازی ارائه گزارش و با توجه به هدف پژوهش که نشان دادن ارتباط بین قسمت‌های مختلف پژوهش است، در این پژوهش از نگاره‌ها استفاده می‌کنیم. نگاره‌ها به محقق کمک می‌کند تا چگونگی ارتباط بین قسمت‌های مختلف پژوهش؛ مثلاً منابع، کدها، طبقات فرعی و اصلی را مشاهده نماید.

نگاره (۱): موضوعات بالقوه (فرصت‌های) اجتماعی

بر اساس مصاحبه‌های صورت گرفته و تحلیل محتوی قراردادی در موضوعات بالقوه در شش حوزه اصلی و هر حوزه اصلی در دو حوزه فرعی فرصت‌ها و تهدیدها طبقه‌بندی شده‌اند که در جدول (۶) این موضوعات آمده است.

- 1.Cluster analysis diagrams
- 2.Tree maps
- 3.Graphs
- 4.Tag clouds
- 5.Word trees

جدول (۶): تقسیم‌بندی موضوعات بالقوه امنیتی

فرصت‌ها	تهدیدات	حوزه
۱. افزایش آگاهی نسبت به حقوق خانواده ۲. افزایش یک‌پارچگی مهاجران ۳. افزایش هم‌گرایی بیشتر مردم و مهاجران ۴. نیروهای جوان و فعال مهاجران ۵. پیوندهای قوی شبکه‌های اجتماعی مهاجران ۶. ازدواج زود و آسان مهاجران ۷. باروری بالای مهاجران ۸. جذب نخبگان مهاجران ۹. پوشش بحران جمعیتی ایران از طریق مهاجران ۱۰. افزایش سطح سواد زنان در خانواده	۱. خشونت علیه زنان و خانواده ۲. تغییر سبک زندگی زنان در خانواده ۳. بی‌هویتی ملی نسل سوم مهاجران ۴. مشکلات اجتماعی مهاجرت معکوس ۵. تغییر سبک بزه مهاجران ۶. خلأ قانونی و برخورد سلیقه‌ای ۷. تبلیغاتی و تشریفاتی‌شدن حمایت از مهاجران ۸. کاهش بیمه سلامت مهاجران ۹. افزایش طلاق ۱۰. افزایش مهاجرت ثانویه ۱۱. تبعیض بین مهاجران افغانستانی با سایر مهاجران ۱۲. ترک تحصیل در سطوح عالی ۱۳. افزایش نارضایتی از قوانین محدودکننده ۱۴. افزایش تبعیض بین جامعه مهاجران و میزبان ۱۵. تبعیض بین مهاجران در تحصیلات حوزوی ۱۶. ۱۷. افزایش انتظارات مصرف‌گرایانه جامعه مهاجر ۱۸. نزاع و خشونت‌های خیابانی ۱۹. بی‌توجهی به آموزش و تربیت کودکان ۲۰. رویکرد توسعه‌گرا در برخورد با مهاجران ۲۱. پیش‌بینی ناپذیر بودن رفتارها در غائله‌ها ۲۲. سرعت گسترش بالای منطقه‌ای غائله‌ها ۲۳. واگذار نکردن کارها به مهاجران ۲۴. مشارکت مهاجران در تولید، توزیع و	اجتماعی

فروش مواد مخدر صنعتی ۲۵. افزایش خانه‌های فساد در مناطق مهاجران ۲۶. مشارکت مهاجران در خرید و فروش اسلحه ۲۷. رشوه و زد و بندهای مأموران دولتی، شهرداری و نیروی انتظامی با مهاجران ۲۸. کمبود امکانات و نیروی انتظامی کافی در محلات مهاجران ۲۹. شکل‌نگرفتن ساختارهای قوی اجتماعی و مورد حمایت مهاجران ۳۰. افزایش بی‌سوادی مهاجران ۳۱. افزایش احساس محرومیت نسبی مهاجران ۳۲. پیوندهای قوی شبکه‌های مواد مخدر در بین مهاجران ۳۳. تولید، توزیع و مصرف مشروبات الکلی خانگی ۳۴. افزایش دزدی‌های مسلحانه مهاجران ۳۵. تشکیل باندهای پیشرفته سرقت در بین مهاجران ۳۶. خلأهای قانونی با توجه به تغییر سبک رفتار مهاجران ۳۷. قانون‌گریزی مهاجران		
۱. افزایش فقر در مهاجران ۲. افزایش هزینه‌های اقامت مهاجران ۳. کاهش سهم ایران از بازار افغانستان ۴. فراق‌کنی مشکلات اقتصادی توسط مسئولان به جامعه مهاجر ۵. تجمل‌گرایی و مصرف‌گرایی در بین	۱. شبکه مشاغل خانگی زنان ۲. نیروی انسانی نخبه مهاجران در صنایع حساس ۳. افزایش توانایی سرمایه‌گذاری مشترک ۴. شرکت‌های افغانستانی پلی برای	اقتصادی

مهاجران ۶. وصول مالیات‌های نامتناسب با درآمد مهاجران ۷. کاهش فرصت‌های شغلی مهارت‌محور برای ایرانیان	دور زدن تحریم‌ها ۵. شرکت افغانستانی به‌عنوان پلّی برای دریافت تسهیلات از مؤسسات بین‌المللی ۶. تأمین محصولات کشاورزی آب‌بر ۷. پل صادرات کالاهای ایرانی به غرب ۸. تأمین محصولات کشاورزی ارزان قیمت ۹. سرمایه‌گذاری تاجران افغانستانی در ایران ۱۰. نیروی کار تحصیل کرده ارزان مهاجران ۱۱. ساده‌زیستی و هزینه پائین زندگی مهاجران ۱۲. تأمین مواد غذایی کشاورزی توسط مهاجران ۱۳. امنیت و آبادی روستاهای بی‌سکونت توسط مهاجران ۱۴. شکل‌گیری نسلی کارآفرین با خطر بالا بین مهاجران	
۱. افزایش فرهنگ فردگرایی و کاهش فرهنگ خدمت بین مهاجران ۲. تعدد مجتهدان با کیفیت پایین ۳. مهاجرت طلبه‌های بااستعداد از ایران ۴. نبود تشکلهای فرهنگی قوی و منسجم ۵. کمبود امکانات و تجهیزات فرهنگی و ورزشی ۶. کمبود امکانات و فضاهای فرهنگی مساجد برای مهاجران ۷. محور نبودن مساجد در محلات مهاجران	۱. ظهور و حضور رسانه‌های فعال مهاجران ۲. توانایی قرابت‌ها و مشترکات فرهنگی برای هم‌گرایی ۳. انتقال و پیام‌رسانی انقلاب اسلامی ۴. افزایش هیئت مذهبی ۵. یادگیری آداب و رسوم خانواده محوری	فرهنگی

۸. عدم تأمین مالی برنامه‌های فرهنگی مهاجران ۹. ایجادنشدن رسانه‌های تصویری نوین مستقل برای مهاجران افغانستانی		
۱. تصویب قوانین فسادزا ۲. همراهی نکردن با تحرکات مدنی مهاجران ۳. افزایش بی‌اعتمادی متقابل نسل نوگرای مهاجران و دولت ۴. افزایش تکثرگرایی و تفاوت بین مهاجران ۵. افراطی‌گری بین مهاجران ۶. گسترش افکار وهابیت و تکفیری‌گری بین مهاجران ۷. برخوردنکردن عادلانه مسئولان شهری و استانی ۸. فاصله بین رهبران نوگرا و سنتی مهاجران ۹. نفوذ دشمنان در قالب مهاجران ۱۰. خلأ رهبری مردمی و میزان بالای جامعه شیعی مهاجران	۱. بازوهای نظام اسلامی در افغانستان و آسیای مرکزی ۲. افزایش هم‌گرایی با مردم و رهبری ۳. افزایش تحرکات مدنی مهاجران ۴. کادرسازی نسلی دولت‌مردان برای افغانستان ۵. مدافعان حرم افغانستانی، پاکستانی و عراقی ۶. توانایی خوب برای ورود به بدنه سپاه و بسیج ۷. هم‌گرایی با نظام با وجود فقر اقتصادی ۸. حضور مردمی مهاجران در حمایت از نظام ۹. ظهور رهبران نوگرای مدنی فعال ۱۰. زمینه‌ای برای ایجاد امنیت مشارکت‌گرا در منطقه ۱۱. توانایی ایجاد جنبش محرومیت‌زدایی شیعی	سیاسی
۱. تشدیدکننده تنش آبی در شرق ۲. تشدیدکننده حاشیه‌نشینی شهری مشهد ۳. افزایش سرعت بیابان‌زایی شرق کشور ۴. ایجاد توفان ریزگردها در شرق کشور	۱. زیباسازی فضاهای شهری با نیروی کار ارزان مهاجران ۲. ارائه آموزش‌های محیط زیستی گسترش‌پذیر به مهاجران ۳. بیابان‌زدایی به‌وسیله مهاجران ۴. ایجاد شبکه مدیریت پسماند از طریق مهاجران	محیط زیستی

فناورانه	۱. جذب و انتقال فناوری از طریق مهاجران ۲. اختراع و بهبود فناوری از طریق مهاجران ۳. بهبود فناوری‌های مرزداری ۴. نیاز به آموزش مهارت‌های فنی و مهندسی ۵. نیاز به برنامه‌های نرم‌افزاری ویژه مهاجران ۶. ایجاد شبکه و بازار فناوری در شرق کشور	۱. منشأ جرائم رایانه‌ای ۲. رقابت در حوزه نرم‌افزارهای تلفن همراه ۳. خلاقیت در ایجاد بدافزارها ۴. جاسوسی فناوریانه برای بیگانگان
----------	---	--

ممیزی موضوعات بالقوه توسط حاشیه‌ها

در این مرحله؛ موضوعات هر حوزه به صورت فرصت‌ها و تهدیدها برای اعضای گروه خبرگان ارسال گردید. میزان موافقت آن‌ها با هر کدام از موضوعات سؤال شد تا اجماع در نظر گرفته شود. در حوزه اجتماعی با توجه به تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی با استفاده از نرم‌افزار «ان ویو ۱۰» تعداد ۴۶ موضوع اجتماعی بالقوه شناسایی گردید که در این مرحله این موضوعات به ۴۰ موضوع کاهش یافته است. موضوعات حذف شده در این مرحله شامل:

- افزایش یک‌پارچگی مهاجران
- ترک تحصیل در سطوح عالی
- افزایش مهاجرت ثانویه
- افزایش تبعیض بین جامعه مهاجران و میزبان
- مشارکت مهاجران در خرید و فروش اسلحه
- افزایش بی‌سوادی مهاجران

در حوزه اقتصادی با توجه به تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی تعداد ۲۱ موضوع اقتصادی بالقوه شناسایی گردید که در این مرحله، موضوعات به ۱۸ موضوع کاهش یافته است. موضوعات حذف شده در این مرحله شامل:

- شبکه مشاغل خانگی زنان
- تأمین مواد غذایی کشاورزی توسط مهاجران
- کاهش فرصت‌های شغلی مهارت محور برای ایرانیان

در حوزه فرهنگی با توجه به تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی تعداد ۱۴ موضوع فرهنگی بالقوه شناسایی گردید که در این مرحله، موضوعات به ۱۳ موضوع کاهش یافته است. موضوع حذف شده در این مرحله:

- نبود تشکلهای فرهنگی قوی و منسجم

در حوزه سیاسی با توجه به تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی، تعداد ۲۱ موضوع سیاسی بالقوه شناسایی گردید که در این مرحله موضوعات به ۲۰ موضوع کاهش یافته است. موضوع حذف شده در این مرحله:

- تصویب قوانین فسادزا توسط سیاستمداران

در حوزه محیط زیستی و فناوری با توجه به تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی، تعداد ۸ و ۱۰ موضوع بالقوه شناسایی گردید که در این مرحله این موضوعات مورد تأیید قرار گرفت و موضوعی حذف نگردید.

تعیین موضوعات دارای احتمال توسعه

در این مرحله نیز موضوعاتی حذف گردید. در حوزه اجتماعی از ۴۰ موضوع مرحله قبل، در این مرحله ۱۰ موضوع حذف گردید که این موضوعات شامل:

- خشونت علیه زنان و خانواده
 - تبعیض بین مهاجران افغانستانی با سایر مهاجران
 - خلأ قانونی و برخورد سلیقه‌ای
 - تبلیغاتی و تشریفاتی شدن حمایت از مهاجران
 - افزایش نارضایتی از قوانین محدودکننده
 - تبعیض بین مهاجران در تحصیلات حوزوی
 - نزاع و خشونت‌های خیابانی
 - واگذار نکردن کارها به مهاجران
 - شکل نگرفتن ساختارهای اجتماعی قوی و مورد حمایت مهاجران
 - خلأهای قانونی با توجه به تغییر سبک رفتار مهاجران
- در حوزه اقتصادی از ۱۸ موضوع مرحله قبل نیز ۲ موضوع حذف گردید که این موضوعات:
- نیروی انسانی نخبه مهاجران در صنایع حساس
 - نیروی کار تحصیل کرده ارزان مهاجران

در حوزه فرهنگی از ۱۳ موضوع مرحله قبل، نیز ۱ موضوع حذف گردید که این موضوع:

• مهاجرت طلبه‌های با استعداد از ایران
در حوزه سیاسی از ۲۰ موضوع مرحله قبل، در این مرحله نیز ۱ موضوع حذف گردید که این موضوع:

• گسترش افکار وهابیت و تکفیری‌گری بین مهاجران.
در حوزه محیط زیستی و فناوری تعداد ۸ و ۱۰ موضوع بالقوه شناسایی گردید که کلیه موضوعات مورد تأیید قرار گرفت و موضوعی حذف نگردید.

تعیین میزان مغایرت موضوعات با چارچوب مرسوم
در این مرحله نیز موضوعاتی حذف گردید. در حوزه اجتماعی در این مرحله نیز ۱۲ موضوع حذف گردید که این موضوعات شامل:

- افزایش آگاهی نسبت به حقوق خانواده
 - پیوندهای قوی شبکه‌های اجتماعی مهاجران
 - جذب نخبگان مهاجران
 - افزایش سطح سواد زنان در خانواده
 - تغییر سبک بزه مهاجران
 - افزایش طلاق
 - افزایش انتظارات مصرف‌گرایانه جامعه مهاجر
 - بی‌توجهی به آموزش و تربیت کودکان
 - مشارکت مهاجران در تولید، توزیع و فروش مواد مخدر صنعتی
 - افزایش خانه‌های فساد در مناطق مهاجران
 - پیوندهای قوی شبکه‌های مواد مخدر در بین مهاجران
 - افزایش دزدی‌های مسلحانه مهاجران
- در حوزه اقتصادی در این مرحله نیز ۵ موضوع حذف گردید که این موضوعات شامل:
- تأمین محصولات کشاورزی ارزان قیمت
 - سرمایه‌گذاری تاجران افغانستانی در ایران
 - ساده‌زیستی و هزینه پایین زندگی مهاجران
 - افزایش فقر در مهاجران

- تجمل‌گرایی و مصرف‌گرایی در بین مهاجران
- در حوزه فرهنگی نیز در این مرحله ۳ موضوع حذف گردید که این موضوعات شامل:
 - توانایی قرابت‌ها و مشترکات فرهنگی برای هم‌گرایی
 - کمبود امکانات و تجهیزات فرهنگی و ورزشی
 - تأمین‌نشدن مالی برنامه‌های فرهنگی مهاجران
- در حوزه سیاسی در این مرحله نیز ۳ موضوع حذف گردید که این موضوعات شامل:
 - مدافعان حرم افغانستانی، پاکستانی و عراقی
 - افراطی‌گری بین مهاجران
 - نفوذ دشمنان در قالب مهاجران
- در حوزه محیط زیستی در این مرحله نیز ۲ موضوع حذف گردید که این موضوعات شامل:
 - زیباسازی فضاهای شهری با نیروی کار ارزان مهاجران
 - تشدیدکننده حاشیه‌نشینی شهری مشهد
- در حوزه فناوری در این مرحله نیز تعداد ۱۰ موضوع بالقوه شناسایی شده، مورد تأیید قرار گرفت و موضوعی حذف نگردید.
- استفاده از نگاه‌های چندگانه برای تعیین موضوعات**
- گروه‌های کانونی می‌توانند به صورت یک روش مستقل و یا به عنوان روشی برای تکمیل دیگر روش‌ها، به ویژه برای تطبیق داده‌های حاصل از روش‌های گوناگون و بررسی اعتبار داده‌ها استفاده کرد (مورگان، ۱۹۹۸). در این پژوهش، از گروه‌های کانونی به عنوان روشی برای در نظر گرفتن نگاه‌های چندگانه استفاده شد و موضوعات حاصل از مرحله قبل به گروه کانونی عرضه گردید و مورد بحث قرار گرفت که در حوزه تهدیدهای اجتماعی، موضوعات:
 ۱. رشوه و زد و بندهای مأموران دولتی، شهرداری و نیروی انتظامی با مهاجران
 ۲. کمبود امکانات و نیروی انتظامی کافی در محلات مهاجران
- مغایر با چارچوب مرسوم تشخیص داده نشد و حذف گردید و موضوعات حوزه اجتماعی به ۱۶ موضوع کاهش یافت و در حوزه اقتصادی، فرهنگی، سیاسی، محیط زیستی و فناوری موضوع بالقوه شناسایی گردیده، مورد تأیید قرار گرفت و موضوعی حذف نگردید.
- گفت‌وگو، بازنگری و اولویت‌بندی موضوعات**
- از آزمون فریدمن برای بررسی یکسان‌بودن اولویت‌بندی (رتبه‌بندی) تعدادی از متغیرهای وابسته افراد استفاده شده است. البته باید توجه نمود در آمار هیچ روش ویژه‌ای برای تعیین

رتبه‌بندی متغیرها وجود ندارد. آزمون فریدمن تنها می‌تواند به بررسی یکسان‌بودن یا نبودن رتبه‌ها بپردازد (مؤمنی و قیومی، ۱۳۹۵) خروجی حاصل از این آزمون شامل دو جدول است؛ در جدول نخست مشخصات آماری و آماره‌ی -دو و در جدول دوم نیز میانگین رتبه‌های هر متغیر ارائه شده است.

جدول (۷): نتایج آزمون فریدمن برای موضوعات نوظهور

مقادیر	شاخص‌های آماری
۴۱/۱	آماره‌ی -دو محاسبه‌شده
۲۰	درجه‌ی آزادی
۰/۰۲	سطح معناداری محاسبه‌شده

مطابق جدول (۷) در سطح اطمینان ۹۵ درصد، می‌توان گفت با توجه به اینکه سطح معناداری محاسبه‌شده کمتر از میزان خطای پذیرفتنی (۰.۰۵) است، رتبه‌ی میانگین موضوعات بالقوه با یکدیگر یکسان نیست. به عبارت بهتر، کم‌ترین میزان یک زوج از میانگین موضوعات نوظهور در هر حوزه، با هم تفاوت معنادار دارند. بدین ترتیب میانگین رتبه‌ی موضوعات نوظهور در هر حوزه در جداول (۷) مشاهده می‌شود. باید توجه داشت که هر چه میانگین رتبه‌ها بزرگ‌تر باشد، آن موضوع نوظهور از اهمیت بیشتری برخوردار خواهد بود. رتبه‌بندی صورت گرفته شامل ترتیب موضوعات در کل حوزه‌ها (طبقات اصلی) و هر طبقه‌ی فرعی (تهدیدها و فرصت‌ها) است.

جدول (۸): رتبه‌بندی موضوعات امنیتی نوظهور اجتماعی

اولویت در طبقه‌ی فرعی	اولویت در کل	موضوعات نوظهور امنیتی	طبقه‌ی فرعی	طبقه‌ی اصلی
۱	۵۲	پوشش بحران جمعیتی ایران از طریق مهاجران	فرصت‌ها	اجتماعی
۲	۵۵	باروری بالای مهاجران		
۳	۶۲	ازدواج زود و آسان مهاجران		
۴	۶۴	نیروهای جوان و فعال مهاجران		
۵	۶۵	افزایش هم‌گرایی بیشتر مردم و مهاجران		
۱	۱۵	قانون‌گزینی مهاجران به دلیل قانون‌گذاری ناکارآمد	تهدیدها	

۲	۲۰	کاهش بیمه سلامت مهاجران		
۳	۲۵	افزایش احساس محرومیت نسبی مهاجران		
۴	۲۷	رویکرد توسعه‌گرا در برخورد با مهاجران		
۵	۴۳	مشکلات اجتماعی مهاجرت معکوس		
۶	۴۴	تغییر سبک زندگی زنان در خانواده		
۷	۴۸	بی‌هویتی ملی نسل سوم مهاجران		
۸	۴۹	سرعت گسترش بالای منطقه‌ای غائله‌ها		
۹	۶۰	تولید، توزیع و مصرف مشروبات الکلی خانگی		
۱۰	۵۸	پیش‌بینی‌ناپذیر بودن رفتارها در غائله‌ها		
۱۱	۶۳	تشکیل باندهای پیشرفته سرقت در بین مهاجران		

جدول (۹): رتبه‌بندی موضوعات امنیتی نوظهور اقتصادی

اولویت در طبقه فرعی	اولویت در کل	موضوعات نوظهور امنیتی	طبقه فرعی	طبقه اصلی
۱	۳	پل صادرات کالاهای ایرانی به غرب	فرصت‌ها	اقتصادی
۲	۴	افزایش توانایی سرمایه‌گذاری مشترک		
۳	۱۹	امنیت و آبادی روستاهای بی‌سکونت توسط مهاجران		
۴	۳۳	شکل‌گیری نسلی کارآفرین با خطر بالا بین مهاجران		
۵	۴۵	تأمین محصولات کشاورزی آب‌بر		
۶	۵۴	شرکت‌های افغانستانی پلی برای دور زدن تحریم‌ها		
۷	۵۶	شرکت‌های افغانستانی به‌عنوان پلی برای دریافت تسهیلات از مؤسسات بین‌المللی		
۱	۱۰	فراافکنی مشکلات اقتصادی توسط مسئولان به جامعه مهاجر	تهدیدها	

۲	۳۴	کاهش سهم ایران از بازار افغانستان		
۳	۳۶	افزایش هزینه‌های اقامت مهاجران		
۴	۴۱	وصول مالیات‌های نامتناسب با درآمد مهاجران		

جدول (۱۰): رتبه‌بندی موضوعات امنیتی نوظهور فرهنگی

طبقه اصلی	طبقه فرعی	موضوعات نوظهور امنیتی	اولویت در کل	اولویت در طبقه فرعی
فرهنگی	فرصت‌ها	یادگیری آداب و رسوم خانواده محوری	۲	۱
		ظهور و حضور رسانه‌ای فعال مهاجران	۵	۲
		افزایش هیئت‌های مذهبی	۶	۳
		انتقال و پیام‌رسانی انقلاب اسلامی	۹	۴
	تهدیدها	ایجادنشدن رسانه‌های تصویری نوین مستقل برای مهاجران افغانستانی	۲۶	۱
		افزایش فرهنگ فردگرایی و کاهش فرهنگ خدمت بین مهاجران	۲۸	۲
		کمبود امکانات و فضاهای فرهنگی مساجد برای مهاجران	۳۸	۳
		تعدد مجتهدان با کیفیت پایین	۵۳	۴
		محور نبودن مساجد در محلات مهاجران	۶۱	۵

جدول (۱۱): رتبه‌بندی موضوعات امنیتی نوظهور سیاسی

اولویت در طبقه فرعی	اولویت در کل	موضوعات نوظهور امنیتی	طبقه فرعی	طبقه اصلی
۱	۱۸	توانایی ایجاد جنبش محرومیت‌زدایی شیعی	فرصت‌ها	سیاسی
۲	۲۱	افزایش تحرکات مدنی مهاجران		
۳	۲۳	ظهور رهبران نوگرای مدنی فعال		
۴	۳۱	افزایش هم‌گرایی مهاجران با رهبری		
۵	۳۲	توانایی خوب برای ورود به بدنه سپاه و بسیج		
۶	۳۹	کادرسازی نسلی دولت‌مردان برای افغانستان		

۷	۴۰	هم‌گرایی با نظام، با وجود فقر اقتصادی	
۸	۵۷	حضور مردمی مهاجران در حمایت از نظام	
۹	۵۸	زمینه‌ای برای ایجاد امنیت مشارکت‌گرا در منطقه	
۱۰	۵۹	بازوهای نظام اسلامی در افغانستان و آسیای مرکزی	
۱	۱	خلأ رهبری مردمی و جامعه شیعی مهاجران	تهدیدها
۲	۷	فاصله بین رهبران نوگرا و سنتی مهاجران	
۳	۱۳	همراهی نکردن با تحرکات مدنی مهاجران	
۴	۸	افزایش بی‌اعتمادی متقابل نسل نوگرای مهاجران و دولت	
۵	۲۲	برخورد نکردن عادلانه مسئولان شهری و استانی	
۶	۲۹	افزایش تکثرگرایی و تفاوت بین گروه‌های سیاسی مهاجران	

جدول (۱۲): رتبه‌بندی موضوعات امنیتی نوظهور محیط‌زیستی

اولویت در طبقه فرعی	اولویت در کل	موضوعات نوظهور امنیتی	طبقه فرعی	طبقه اصلی
۱	۳۰	ارائه آموزش‌های محیط‌زیستی گسترش‌پذیر به مهاجران	فرصت‌ها	محیط زیستی
۲	۴۲	ایجاد شبکه مدیریت پسماند از طریق مهاجران		
۳	۴۶	بیابان‌زدایی به‌وسیله مهاجران		
۱	۱۶	افزایش سرعت بیابان‌زایی شرق کشور	تهدیدها	
۲	۳۵	تشدیدکننده تنش آبی در شرق		
۳	۳۷	ایجاد توفان ریزگردها در شرق کشور		

جدول (۱۳): رتبه‌بندی موضوعات امنیتی نوظهور فناوریانه

اولویت در طبقه فرعی	اولویت در کل	موضوعات نوظهور امنیتی	طبقه فرعی	طبقه اصلی
۱	۱۱	ایجاد شبکه و بازار فناوری در شرق کشور	فرصت‌ها	فناورانه

۲	۱۲	نیاز به آموزش مهارت‌های فنی و مهندسی		تهدیدها
۳	۱۷	بهبود فناوری‌های مرزداری		
۴	۴۷	جذب و انتقال فناوری از طریق مهاجران		
۵	۵۰	اختراع و بهبود فناوری از طریق مهاجران		
۶	۶۱	نیاز به برنامه‌های نرم‌افزاری ویژه مهاجران		
۱	۱۴	منشأ جرائم رایانه‌ای		
۲	۲۴	خلاقیت در ایجاد بدافزارها		
۳	۴۱	رقابت در حوزه نرم‌افزارهای تلفن همراه		
۴	۵۱	جاسوسی فناوریانه برای بیگانگان		

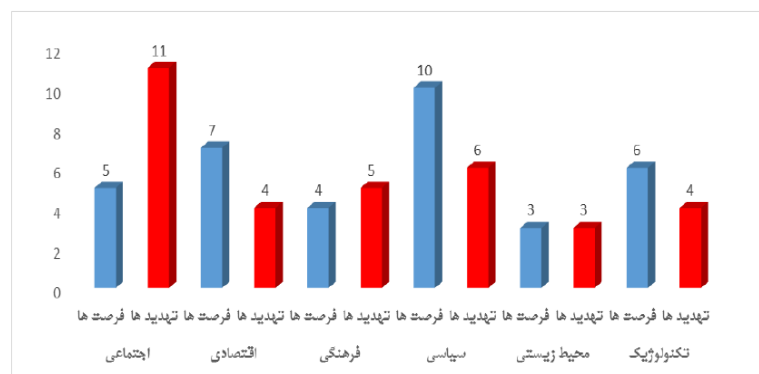
بحث و نتیجه‌گیری

موضوع امنیتی؛ رخداد، اتفاق یا عاملی در محیط حال و آینده است که هیچ واپایش مستقیمی بر آن نداریم؛ اما بر آینده امنیت شهر اثر می‌گذارد. معیارهایی از قبیل اندازه، اهمیت و معنا، موضوع‌ها را توضیح می‌دهند؛ اما موضوع می‌تواند نمایانگر یک مانع، تهدید یا فرصت باشد. محدودیت‌ها، موانع و یا قواعدی که توان واحد اجتماعی را برای دستیابی به اهداف تعیین می‌کند. تهدید نشان‌دهنده مشکلی جدی است که حیات جامعه را به مخاطره می‌اندازد و فرصت پیشنهادکننده راهی باز، مفید و پر مزیت که توان را برای دستیابی اهداف تقویت می‌کند.

در رابطه با مقوله مهاجرت و امنیت، موضوعات مختلفی در زمان حال و آینده به‌صورت تهدید یا فرصت مطرح است که در این پژوهش، نگاه فرصت‌محور و تهدیدمحور، نشان‌دهنده رویکردهای مثبت و منفی به این رابطه را مدنظر قرار دادیم؛ زیرا مهاجرت هم موضوعات مثبت و هم منفی امنیتی را ایجاد می‌نماید؛ اما نگاه به این موضوعات با رویکرد آینده‌محوری مدنظر بوده است؛ آنچه با عنوان «موضوعات نوظهور» نامیده می‌شود.

شوراتز (۱۹۹۱) و ملیتور (۲۰۰۱) کوشش توجه‌برانگیزی درباره توسعه شکل تحلیل موضوعات نوظهور انجام داده‌اند که در این پژوهش با تلفیق روش این دو صاحب‌نظر، روش منتخب برای شناسایی موضوعات نوظهور امنیتی مهاجرت طراحی و توسعه‌یافته و مورد بهره‌برداری قرار گرفت و این موضوعات در طبقات فرعی فرصت‌ها و تهدیدهای هر طبقه اصلی قرار گرفته‌اند که شامل؛

- بیشترین موضوعات نوظهور امنیتی مربوط به حوزه سیاسی با ۱۶ موضوع است و سپس حوزه اجتماعی با ۱۵ موضوع قرار دارد؛ حوزه اقتصادی ۱۱، حوزه فناوریانه ۱۰ و حوزه محیط زیست ۶ موضوع نوظهور در رتبه‌های بعدی قرار دارند.
- بیشترین موضوعات نوظهور تهدید محور مربوط به حوزه اجتماعی با ۱۱ موضوع است و حوزه سیاسی ۶، حوزه فرهنگی ۵، حوزه اقتصادی و حوزه فناوریانه ۴ و حوزه محیط‌زیستی ۳ موضوع نوظهور تهدید محور در رتبه‌های بعدی قرار دارند.
- بیشترین موضوعات نوظهور فرصت محور مربوط به حوزه سیاسی با ۱۰ موضوع است و حوزه اقتصادی با ۷، حوزه فناوریانه ۶، حوزه اجتماعی ۵، حوزه فرهنگی ۴ و حوزه محیط‌زیستی با ۴ موضوع نوظهور امنیتی در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

نمودار (۱): تعداد موضوعات نوظهور امنیتی در حوزه‌های مختلف

به لحاظ رتبه‌بندی موضوعات بالاترین رتبه مربوط به موضوع نوظهور «خلأ رهبری مردمی و حداکثری بودن جامعه شیعی مهاجران» در حوزه تهدیدهای سیاسی بوده و پایین‌ترین آن مربوط به موضوع نوظهور «افزایش هم‌گرایی بیشتر مردم و مهاجران» در حوزه فرصت‌های اجتماعی است.

- در حوزه فرصت‌های اجتماعی بالاترین رتبه مربوط به «پوشش بحران جمعیتی ایران از طریق مهاجران» و کمترین رتبه مربوط به «افزایش هم‌گرایی بیشتر مردم و مهاجران» است که کم‌ترین اولویت را در بین همه حوزه‌ها دارد.

- در حوزه تهدیدات اجتماعی بالاترین رتبه مربوط به «قانون‌گریزی مهاجران به دلیل قانون‌گذاری ناکارآمد» و پایین‌ترین رتبه مربوط به «تشکیل باندهای پیشرفته سرقت در بین مهاجران» است.

- در حوزه فرصت‌های اقتصادی بالاترین رتبه مربوط به «پل صادرات کالاهای ایرانی به غرب» و پایین‌ترین رتبه مربوط به «شرکت افغانستانی به‌عنوان پلی برای دریافت تسهیلات از مؤسسات بین‌المللی» است.
- در حوزه تهدیدات اقتصادی بالاترین رتبه مربوط به «فراکنی مشکلات اقتصادی توسط مسئولان به جامعه مهاجر» و پایین‌ترین رتبه مربوط به «وصول مالیات‌های نامتناسب با درآمد مهاجران» است.
- در حوزه فرصت‌های فرهنگی بالاترین رتبه مربوط به «یادگیری آداب و رسوم خانواده‌محوری» و پایین‌ترین رتبه مربوط به «انتقال و پیام‌رسانی انقلاب اسلامی» است.
- در حوزه تهدیدات فرهنگی بالاترین رتبه مربوط به «ایجادنشدن رسانه‌های تصویری نوین مستقل برای مهاجران افغانستانی» و پایین‌ترین رتبه مربوط به «محورنبودن مساجد در محلات مهاجران» است.
- در حوزه فرصت‌های سیاسی بالاترین رتبه مربوط به «توانایی ایجاد جنبش محرومیت‌زدایی شیعی» و پایین‌ترین رتبه مربوط به «بازوهای نظام اسلامی در افغانستان و آسیای مرکزی» است.
- در حوزه تهدیدات سیاسی بالاترین رتبه مربوط به «خلأ رهبری مردمی و حداکثری جامعه شیعی مهاجران» و پایین‌ترین رتبه مربوط به «افزایش تکثرگرایی و تفاوت بین گروه‌های سیاسی مهاجران» است.
- در حوزه فرصت‌های محیط‌زیستی بالاترین رتبه مربوط به «ارائه آموزش‌های محیط‌زیستی گسترش‌پذیر به مهاجران» و پایین‌ترین رتبه مربوط به «بیابان‌زدایی به‌وسیله مهاجران» است.
- در حوزه تهدیدات محیط‌زیستی بالاترین رتبه مربوط به «افزایش سرعت بیابان‌زایی شرق کشور» و پایین‌ترین رتبه مربوط به «ایجاد توفان ریزگردها در شرق کشور» است.
- در حوزه فرصت‌های فناورانه بالاترین رتبه مربوط به «ایجاد شبکه و بازار فناوری در شرق کشور» و پایین‌ترین رتبه مربوط به «نیاز به برنامه‌های نرم‌افزاری ویژه مهاجران» است.
- در حوزه تهدیدات فناورانه بالاترین رتبه مربوط به «منشأ جرائم رایانه‌ای» و پایین‌ترین رتبه مربوط به «جاسوسی فناورانه برای بیگانگان» است.

منابع

۱. حریری، نجلا (۱۳۸۰)؛ «**اصول و روش‌های پژوهش کیفی**». تهران، انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم پژوهش‌های.
۲. خزائی، سعید (۱۳۸۴)؛ **هنر دیده‌بانی**، تهران: مرکز آینده‌پژوهی علوم و فناوری دفاعی. آذرماه ۱۳۸۴.
۳. خلیلی، رضا (۱۳۸۱)؛ مهاجرت نخبگان پدیده‌ای اجتماعی یا موضوع امنیت ملی، **نشریه مطالعات راهبردی**، شماره دوم، سال ۱۳۸۱، ص ۴۲۱-۴۴۱.
۴. زنجانی، حبیب اله (۱۳۷۱)؛ **جمعیت و توسعه**، مرکز مطالعات و پژوهش‌های شهرسازی و معماری ایران .
۵. قزایی، فریبا؛ راد جهانبانی، نفیسه و رشید پور، نازیلا (۱۳۸۹)؛ بررسی و سنجش حس امنیت در مناطق مختلف شهری، **مجله آرمان‌شهر**، شماره چهارم، تابستان، ص ۱۷.
۶. کریپندورف، کلوس (۱۳۷۸)؛ تحلیل محتوا، ترجمه هوشنگ نایب، تهران: **انتشارات روش**.
۷. معین‌آبادی، حسین (۱۳۸۸)؛ مهاجرت و معضلات فرهنگی اجتماعی قم، **نشریه: جمعیت**، شماره ۶۹ و ۷۰، صص ۲۹-۵۳.
۸. مولایی، محمدمهدی؛ حامد طالبیان و زینب مولایی، (۱۳۹۴)؛ ارائه چارچوب دسته‌بندی موضوعی برای دیده‌بانی ملی و پویش محیط کلان ایران، **اولین کنفرانس ملی علوم مدیریت نوین و برنامه‌ریزی پایدار ایران**، تهران، موسسه آموزش عالی مهر اروند،
http://www.civilica.com/Paper-MCCONF01-MCCONF01_025.html.
۹. مؤمنی، منصور، فعال قیومی، علی، (۱۳۹۵). «تحلیل‌های آماری با استفاده از SPSS». تهران: **نشر کتاب نو**. Peter, Bishop. (۲۰۰۹) Why is it so Horizon Scanning.
10. hard?,<https://www.google.com/#q=Horizon+Scanning+Why+is+it+so+hard%3F>
11. <https://ec.europa.eu/jrc/en/news/glossary-terms-commonly-used-futures-studies>.
12. https://en.wikipedia.org/2014wiki_Emerging_issues_analysis
13. Hsieh, H.F., and Shannon, S.E. (2005). "Three approaches to qualitative content analysis". **Qualitative Health Research**, 15. No. 9, 1277-1288.
14. Inayatullah, sohail, (2004).Futures Studies: theories and methods, in **Fernando Gutierrez Junquera, ed., There's a future: Visions for a better world** (Madrid, BBVA, 2013), 36-66.

15. Lang, Trudi(2001). An Overview of Four Futures Methodologies.<http://www.soc.hawaii.edu/~future/j7/LANG.html>,. p: 1. p: 17.
16. McCauley, Dan.(2014)Joint Professional Military Education: Anticipating at the Speed of the Environment, **Journal Article** | Apr 3 2014 - 10:43pm
17. Molitor, Graham.T. (2001).How to Anticipate public-policy changes, **SAM Advanced Management Journal**, p: 6,11,16
18. Morgan, David L. (1998). Practical Strategies for Combining Qualitative and Quantitative Methods: Applications to Health Research, **Qualitative Health Research**, 8, 362-376.
19. Schwartz,Peter (1996),The Art of the Long View: Planning for the Future in an Uncertain World Paperback.copyright material – April 15,p: 73.
20. Wildman, Paul (2001).Anticipating Emerging Issues: Reflections from a Futurist, **Journal of Futures Studies**,Vol.6 No.1, pp: 138.